

Desať dôvodov, prečo sa brániť svetelnému znečisteniu

1. Svetlo by malo ľuďom slúžiť, a nie ich obťažovať a obmedzovať.
2. Nevhodné lampy svietia do očí chodcom aj vodičom. Občania sú oslnení, horšie vidia na cestu.
3. Svetelné znečistenie je rušením nočného pokoja – tmy potrebnej pre pokojný a zdravý spánok.
4. Lekári sa celosvetovo vážne zaoberajú tým, že svetlo v noci zvyšuje riziko rakoviny, a to možno dosť významne. Pred nádormi chráni bunky melatonín – najúčinnější antioxidant, ktorý sa v tele tvorí iba potme.
5. Zbytočné svietenie do nepotrebných smerov je plytvanie elektrinou, za ktorú všetci platíme. Svojimi nárokmi na jej výrobu nepriamo prispievame k zvyšovaniu podielu skleníkových plynov v atmosfére, ku globálnemu otepľovaniu.
6. Ľudia v noci väčšinou spia, ale veľa živočíchov je aktívnych práve v noci. Sú jednoducho prispôbené na život potme. Nevhodné nočné osvetľovanie rozvracia nočné ekosystémy a mátie sťahovavé vtáky.
7. Z diaľky nápadné lampy so zastaranými ortuťovými výbojkami a netesné kryty svietidiel sú smrteľnými pascami pre hmyz.
8. Nevhodné lampy sú mnohonásobne svetlejšie ako osvetľovaný terén, pôsobia teda veľmi rušivo. Oslnenie, nad ktorým mladý človek možno iba mávne rukou, je pre staršieho človeka vážnym nebezpečenstvom.
9. Keď lampy nesvietia do očí, zrak prestane byť oslnený a adaptuje sa na menší jas okolia, stane sa citlivejším. Potom často vidieť rovnako dobre pri polovičnej intenzite osvetlenia.
10. Jas nočného neba je v súčasnosti na Slovensku taký veľký, že úchvatná čistá obloha už nie je nikde dostupná. Koniec svietenia nezmyselnými smermi a zníženie intenzity osvetlenia vráti ľuďom pohľad do vesmíru. Hviezdne nebo je súčasťou nášho prírodného bohatstva.

Dobré svetlo nerovná sa žiadne svetlo

Na zamedzenie svetelného znečistenia niekedy stačí naozaj málo. Stačí svietiť len naozaj tam kde je potrebné - na chodníky, cesty, objekty... Nesvietme mimo plochy, ktorú naozaj potrebujeme osvetliť, na okolité domy, budovy, do okien bytov. Nesvietme zbytočne silno. Skúsme sa zamyslieť a obzrieť sa po svojom okolí. Určite spoločne prídeme na to, že to ide.

Kde hľadať pomoc?

SAS - Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV - Sekcia ochrany pred svetelným znečistením. Na stránke <http://www.svetelneznecistenie.sk> nájdete veľa informácií o problematike svetelného znečistenia, správneho osvetľovania a boja proti svetelnému znečisteniu.

SZAA - Slovenský zväz astronómov amatérov. Veľa členov tohto združenia sa zasadzuje o správne osvetlenie. SZAA spolupracuje s hviezdárňami doma aj v zahraničí. Kontakt: <http://www.szaa.org>

Jednotlivé hviezdárne na Slovensku, kontakty na spolupracujúce hviezdárne nájdete takisto na našich stránkach.

Vydala: Miestna organizácia Slovenského zväzu astronómov amatérov v R. Sobote s finančným príspevkom Banskobystrického samosprávneho kraja.
Návrh a spracovanie: Peter Zbončák - storm-design.sk, kresby: Zuzana Krempaská

My potrebujeme

TMU

... a tma potrebuje našu pomoc

*Slovenská
Astronomická
Spoločnosť*
pri Slovenskej akadémii vied

Slovenský zväz astronómov amatérov
www.svetelneznecistenie.sk

Svetelné znečistenie

Svetlo... Sme od neho závislí, dáva nám život, energiu... Ale môže nás aj ničiť. A to hlavne neprirodené svetlo, ktorým si umelo predlžujeme deň a zjednodušujeme náš život. Práve nesprávne navrhnuté pouličné osvetlenie a technické osvetlenie budov - ktoré svieti na oblohu - spôsobuje jav, ktorému hovoríme svetelné znečistenie. A pritom z jednotlivých foriem znečistenia (vôd, ovzdušia...) je najjednoduchšie odstrániteľné. Stačí len trochu porozmýšľať a osvetlenie ulíc, budov, objektov a vonkajších priestorov navrhnuť tak, aby svietilo na zem a nežiarilo na oblohu a je to vyriešené.

A ak máte pocit, že svetelné znečistenie je jav, ktorý zaujíma len astronómov a milovníkov nočnej oblohy, ste na veľmi veľkom omyle. Svetelné znečistenie sa týka každého z nás. Či sa vám to páči alebo nie. Neveríte? Tak si večer odhrňte záves a odtiahnite žalúzie na okne vášho príbytku. A oslní vás žiara pouličných lúčov. Mám pravdu?

Dotýka sa to každého z nás

Spánok je základom nášho zdravia, povedal by lekár. Fáza ospalosti nastupuje v čase, keď sa znižuje intenzita vonkajšieho osvetlenia, v dôsledku čoho sa začína v organizme vo zvýšenej miere produkovať hormón zvaný melatonín.

A tu nastáva „problém modernej doby“. V prípade vysokej intenzity vonkajšieho osvetlenia, ktorú spôsobuje svetelné znečistenie nastávajú poruchy tvorby melatonínu, čo má za následok poruchu spánku - nespavosť a ostatné s tým súvisiace zdravotné problémy. Jednoducho povedané - zdravý duch môže byť len v zdravom tele, ktoré sa dobre vyspí. Aké jednoduché! Tmavá obloha a znižovanie svetelného znečistenia sú preto pre náš organizmus veľmi dôležité.

A peniaze nám utekajú hore komínom

Keď sa pozriete von z okna a uvidíte to krásne rozžiarené mesto, ktoré vám už tak či tak nedá spať, určite vás nenapadne ďalší veľmi dôležitý fakt. Tú „krásu“ si platíme sami, z našich peňazí. Mestské rozpočty sú financované z príjmov nás - daňových poplatníkov - a prečo, keď doma striehneme na každý centík, ktorý máme vypustiť navyše z rodinného rozpočtu, púšťame do vzduchu ročne stamilióny práve preto, lebo sú ulice miest osvetlené nevhodným osvetlením, ktoré svieti všade a nielen tam, kam je to potrebné.

Stačí používať lampy, ktoré majú ploché tienidlá a nesvietia na oblohu a v horizontálnom smere, kde je svetlo úplne nepotrebné. V niektorých prípadoch stačí dokonca svietidlá len sklopiť pod správnym uhlom, čím sa docielu efektívne osvetlenie potrebnej plochy.

Bezpečnosť nadovšetko

Nesprávne navrhnuté a zle umiestnené pouličné lampy popri cestách chodcom a vodičom život určite nezjednodušujú. Bezpečnosť chodcov na ceste, ale aj samotná bezpečnosť premávky je nesprávnym osvetlením priam ohrozená. Priame osliňovanie vodičov a chodcov pouličnými lampami oslabuje reakčné schopnosti všetkých účastníkov premávky. Pri vhodnom osvetlení sa oveľa jednoduchšie dokážeme orientovať a reagovať napríklad na chodca, rýchlo vbíhajúceho do vozovky.

Obloha patrí nám

Na presvetlenej oblohe nevidíme tisícky hviezd a striebřistú Mliečnu cestu. Nemôžeme jednoducho dopustiť to, aby sme za krásami nočnej oblohy chodili len do „parkov s tmavou oblohou“ tak, ako sa dnes chodíme dívať na už takmer vyhynuté zvieratá do zoologických záhrad. Krásu nočnej oblohy by mal bezpochyby poznať každý. Dáva nám priestor na rozmýšľanie, snívania a na úlety od každodennej reality. Je inšpiráciou pre umelcov, ale aj predmetom skúmania astronómov. Oplatí sa nám preto zachovať krásy nočnej oblohy pre ďalšie generácie. Čo poviete?